

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ & Λ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΤΡΙΤΗ 19 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2017**

**ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ)**

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

ΚΕΙΜΕΝΟ

*«Αν τη δουλειά σου την κάνεις χόμπι,
είναι σα να μη δουλέψες ποτέ στη ζωή σου.»*

Ο καθηγητής άκουγε προσεκτικά τους φοιτητές του, σημείωνε στον πίνακα τις λέξεις-κλειδιά και σχολίαζε συμπληρώνοντας ή **τροποποιώντας** κάποιες σκέψεις τους. Μια κοπέλα με αισιόδοξο πρόσωπο συνέχισε το διάλογο:

«Με όσα έχουν ειπωθεί μέχρι τώρα, εγώ **καταλαβαίνω** ότι, για να ορίζουμε εμείς τη ζωή μας, πρέπει να πιστέψουμε πρώτα απ' όλα ότι μπορούμε να το κάνουμε. Να πιστέψουμε ότι η ανεμώνη ανθίζει στην έρημο. Να πιστέψουμε ότι μέσα από τις επιλογές μας, τις σωστές ή τις λάθος που κάνουμε, εμείς φτιάχνουμε τη **μοίρα** μας».

Στη συνέχεια, ο καθηγητής έγραψε στον πίνακα τις λέξεις «Πιστεύω ότι εγώ δημιουργώ το πεπρωμένο μου» και σχολίασε: «Υπάρχει και επιστημονικός όρος γι' αυτό το στοιχείο της προσωπικότητας. Αποκαλείται “εσωτερικός έλεγχος”. Οι έρευνες δείχνουν ότι οι άνθρωποι που διαθέτουν αυτό το χαρακτηριστικό είναι πιο αποτελεσματικοί και πιο επιτυχημένοι στη ζωή τους. Μπορώ, όμως, να σας δώσω κι ένα αντίθετο παράδειγμα εδώ, για να καταλάβετε τη σημασία του. Η μητέρα μου, σχεδόν αγράμματη, πιστεύει ότι όλα στη ζωή είναι αποτέλεσμα της μοίρας. “Αν η μοίρα το 'χει γραμμένο, παιδάκι μου, να παντρευτείς, θα παντρευτείς. Αν το 'χει γραμμένο να γίνεις καθηγητής, θα γίνεις” ».

«Ακούστε, παιδιά. Αρκετοί έρχονται και με ρωτούν για συνταγές επιτυχίας. Αρκετά βιβλία κυκλοφορούν με τίτλους όπως “Οι δέκα συνταγές της επιτυχίας”. Εγώ δεν πιστεύω σ' αυτά. Διότι αν υπήρχαν συνταγές, ο κόσμος θα ήταν **διαφορετικός** κι όλοι θα κάναμε τα ίδια πράγματα με τον ίδιο ακριβώς τρόπο».

ΑΡΧΗ 2ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ & Λ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

Περιγράφοντας σχηματικά τα **θεμελιώδη** που ένας άνθρωπος πρέπει ν' αναπτύξει για να ζήσει τη ζωή του και να δημιουργήσει το δικό του πεπρωμένο, ο καθηγητής τόνισε ιδιαίτερα στα παιδιά ότι στην καριέρα τους θα έπρεπε να επιλέξουν το επάγγελμα που τους αρέσει ή, **καλύτερα**, τους παθιάζει περισσότερο. Ανέφερε μάλιστα το σχετικό κινέζικο ρητό που υποστηρίζει ότι «αν τη δουλειά σου την κάνεις χόμπι, είναι σα να μη δούλεψες ποτέ στη ζωή σου». Υπογράμμισε την ανάγκη να σκέφτονται έξω από τα στερεότυπα, να βλέπουν τα ίδια πράγματα με διαφορετικούς φακούς, να βρίσκουν πρωτότυπες λύσεις και να αμφισβητούν το κατεστημένο.

«Κανείς δεν μπορεί να σου πει τι θα κάνεις. Εσύ πρέπει να τα ζυγίσεις με το μυαλό σου και την ψυχή σου. Αφουγκράσου καλά αυτό που σου λέει η δική σου διαίσθηση και η λογική σου».

Δ. Μπουραντάς, Όλα σου τα 'μαθα, μα ξέχασα μια λέξη, 2008, εκδόσεις Πατάκη (διασκευή).

ΘΕΜΑΤΑ

A. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου χωρίς δικά σας σχόλια (90 -110 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να αναπτύξετε σε μία παράγραφο 70-80 λέξεων το νόημα της παρακάτω περιόδου: «Να πιστέψουμε ότι μέσα από τις επιλογές μας, τις σωστές ή τις λάθος που κάνουμε, εμείς φτιάχνουμε τη μοίρα μας».

Μονάδες 10

B2. α) Να δώσετε έναν πλαγιότιτλο για τη δεύτερη παράγραφο («Με όσα έχουν ειπωθεί ... τη μοίρα μας».) και έναν πλαγιότιτλο για την πέμπτη παράγραφο («Περιγράφοντας σχηματικά ... το κατεστημένο.»).

(Μον. 4)

β) Να καταγράψετε στο τετράδιό σας δύο διαρθρωτικές λέξεις της τρίτης παραγράφου («Στη συνέχεια, ο καθηγητής ... θα γίνεις"».) και να αναφέρετε ποια νοηματική σχέση δηλώνουν.

(Μον. 4)

Μονάδες 8

Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ & Λ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

B3. α) Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: **τροποποιώντας, καταλαβαίνω, μοίρα, διαφορετικός, θεμελιώδη.**

(Μον. 5)

β) Να γράψετε ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: **αισιόδοξο, εσωτερικός, αποτελεσματικοί, επιτυχίας, καλύτερα.**

(Μον. 5)

Μονάδες 10

B4. α) Να μεταφέρετε από το κείμενο στο τετράδιό σας δύο φράσεις με ποιητική χρήση της γλώσσας.

(Μον. 4)

β) Να αιτιολογήσετε τη χρήση των εισαγωγικών στην παρακάτω φράση της πέμπτης παραγράφου: «αν τη δουλειά σου την κάνεις χόμπι, είναι σα να μη δούλεψες ποτέ στη ζωή σου».

(Μον. 3)

Μονάδες 7

Γ. Η επιλογή επαγγέλματος είναι πολύ σημαντική για την προσωπική και κοινωνική εξέλιξη του ατόμου. Σε ένα άρθρο 450-500 λέξεων που θα δημοσιευθεί στο περιοδικό του σχολείου σας, να αναπτύξετε τις απόψεις σας πάνω στα ακόλουθα ερωτήματα:

α) Τι πρέπει να λαμβάνει υπόψη ένας νέος για να επιλέξει το επάγγελμά του;

β) Γιατί η σωστή επιλογή επαγγέλματος μπορεί να συμβάλει σε μια ευτυχισμένη ζωή;

Μονάδες 40

ΑΡΧΗ 4ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ & Λ' ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε **μόνον** τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε** καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα, **μόνον με μπλε ή μόνον με μαύρο στυλό ανεξίτηλης μελάνης**.
4. Κάθε τεκμηριωμένη απάντηση είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Ώρα δυνατής αποχώρησης: **17.00**

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΑΡΥΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
 ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
 ΤΕΤΑΡΤΗ 19 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2018**

**ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
 ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ**

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΟΚΤΩ (8)

A. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εισαγωγικό Σημείωμα

Ο φιλόσοφος Κορνήλιος Καστοριάδης (1922-1997) υπήρξε ένας από τους μεγαλύτερους στοχαστές του 20^{ου} αιώνα. Στον τρίτο τόμο του έργου του *Η Ελληνική ιδιαιτερότητα*, που αναφέρεται στο έργο του Θουκυδίδη, επιχειρεί μια πρωτότυπη ανάλυση του Επιταφίου.

Το άτομο στην αρχαία Αθήνα είναι ικανό να κάνει όχι ένα, αλλά περισσότερα πράγματα, να παίξει πολλούς «ρόλους» - αυτόν τον όρο χρησιμοποιεί η κυρία de Romilly¹. Πράγματι: μπορεί ταυτόχρονα να συμμετάσχει στο κουμάντο μιας τριήρους, να αποτελέσει μέλος μιας επιτροπής που θα κρίνει την ποιότητα μιας τραγωδίας, να παρέμβει και να ψηφίσει στην εκκλησία του δήμου, να συμμετάσχει σε ένα δικαστήριο - κάθε Αθηναίος θα συμμετάσχει σε δικαστήριο περισσότερες από μία φορές στη διάρκεια της ζωής του -, να συζητήσει, όπως μπορούμε να διαπιστώσουμε στους διαλόγους του Πλάτωνα κ.λπ. Το ίδιο λοιπόν άτομο μπορεί να επιδοθεί σε μια σειρά ασχολίες και μάλιστα *εὐτραπέλως*, δηλαδή με ευκολία, με άνεση, και *μετά χαρίτων*, με χάρη.

Ας σταθούμε σε αυτές τις λέξεις, διότι η ιδέα είναι κεφαλαιώδους σημασίας. Είναι αδύνατον, και εδώ επίσης, να μην εκπλαγεί κανείς από την άβυσσο που χωρίζει αυτή τη θέση από εκείνη του Πλάτωνα. Ο ορισμός του δίκαιου άνδρα και του καλού πολίτη τον οποίο δίνει ο Πλάτων στην Πολιτεία, είναι *τά ἑαυτοῦ πράττειν καί μή πολυπραγμονεῖν*, να ασχολείται δηλαδή κανείς

¹ Jacquelline de Romilly (1915-2010): Γαλλίδα φιλόλογος και ελληνίστρια.

ΑΡΧΗ 2ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

με τις δικές του υποθέσεις και να μην κάνει πολλά πράγματα. Ο δίκαιος άνδρας κάνει αυτά που έχει να κάνει και δεν διαχέεται, δεν ασχολείται με πράγματα για τα οποία κανένας δεν του ζήτησε τη γνώμη του κ.λπ. Πρόκειται προφανώς για τον ιδανικό πολίτη ενός αυταρχικού καθεστώτος. Είστε τσαγκάρης, μείνετε στη γωνιά σας, ασχοληθείτε με τα παπούτσια σας και όχι με την εξωτερική πολιτική ή το ύψος της φορολογίας.

Στη δημοκρατία όμως, ο καθένας έχει πράγματι τον ιδιωτικό του χώρο, αλλά ως άτομο το οποίο μετέχει στα δημόσια πράγματα δεν περιορίζεται σε κάποια γωνιά, πηγαίνει παντού, τον συνεπαίρνουν τα πάντα και έχει άποψη για τα πάντα. Και δεν μπορεί, βεβαίως, να έχει έγκυρη άποψη, παρά μόνο στο βαθμό που του δίνεται η δυνατότητα να βγει από τη γωνιά του, να εκφράσει τη γνώμη του, έστω κι αν είναι λανθασμένη, και να μάθει από τα λάθη του. Αυτό μπορεί να γίνει μάλιστα μετά χαρίτων, με χάρη, πράγμα που είναι τελικά αδύνατον να οριστεί και δεν μπορεί να εκτιμηθεί παρά μόνον σε συνάρτηση με ένα άλλο στοιχείο, του οποίου αποτελεί πραγμάτωση και το οποίο [...] είναι και αυτό επίσης αδύνατον να οριστεί – ή το έχει ή δεν το έχει κανείς – και ονομάζεται καλαισθησία.

Κορνήλιος Καστοριάδης, Η ελληνική ιδιαιτερότητα (Τόμος Γ΄). Θουκυδίδης, Η ισχύς και το δίκαιο (Σεμινάρια 1984 - 1985), Αθήνα, εκδ. Κριτική, 2011, Διασκευή

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1^η δραστηριότητα

A1. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση, τη λέξη **Σωστό**, αν η πρόταση συμφωνεί με το νόημα του κειμένου, ή τη λέξη **Λάθος**, αν όχι.

- α) Ο Αθηναίος πολίτης συμμετείχε με διάφορους τρόπους στην καθημερινή ζωή της πόλης.
- β) Σύμφωνα με την Πολιτεία του Πλάτωνα, ο Αθηναίος πολίτης πρέπει – παράλληλα με τις ιδιωτικές του

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

ασχολίες - να συμμετέχει και στη χάραξη της εξωτερικής πολιτικής.

- γ) Δεν υπάρχει μεγάλη απόσταση ανάμεσα στη θέση του Πλάτωνα για τον πολίτη και στον ρόλο που επιτελούσαν οι πολίτες στην Αθηναϊκή δημοκρατία.
- δ) Σύμφωνα με το κείμενο, σε μια δημοκρατία η χάρη και η καλαισθησία μπορεί να χαρακτηρίζουν τον τρόπο συμμετοχής του ατόμου στα κοινά.

Μονάδες 8

- A2.** Ποιοι είναι, σύμφωνα με το κείμενο, οι ρόλοι του ατόμου στη ζωή και στα κοινά μιας δημοκρατικής πολιτείας; Τεκμηριώστε την απάντησή σας παραπέμποντας στο κείμενο (50-60 λέξεις).

Μονάδες 7

2^η δραστηριότητα

- A3.** α) Να δώσετε τίτλο στο κείμενο. (μον. 4)
- β) Να δώσετε έναν πλαγιότιτλο στη δεύτερη παράγραφο «Ας σταθούμε σε αυτές τις λέξεις ... το ύψος της φορολογίας». (μον. 2)

Μονάδες 6

- A4.** Να γράψετε στο τετράδιό σας τις παρακάτω φράσεις, αντικαθιστώντας την κάθε υπογραμμισμένη λέξη με μία συνώνυμή της λέξη ή φράση:

- α) ... μπορεί ταυτόχρονα να συμμετάσχει στο κουμάντο μιας τριήρους ...
- β) ... θα συμμετάσχει σε δικαστήριο περισσότερες από μία φορές στη διάρκεια της ζωής του ...
- γ) ... δεν μπορεί να εκτιμηθεί παρά μόνον σε συνάρτηση με ένα άλλο στοιχείο ...

Μονάδες 9

ΑΡΥΗ 4ΗΣ ΣΕΛΙΛΔΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

3^η δραστηριότητα

- A5.** Με αφορμή το κείμενο και, κυρίως, το απόσπασμα «Στη δημοκρατία όμως, ο καθένας έχει πράγματι τον ιδιωτικό του χώρο, αλλά ως άτομο το οποίο μετέχει στα δημόσια πράγματα δεν περιορίζεται σε κάποια γωνιά, πηγαίνει παντού, τον συνεπαίρνουν τα πάντα και έχει άποψη για τα πάντα. Και δεν μπορεί, βεβαίως, να έχει έγκυρη άποψη, παρά μόνο στο βαθμό που του δίνεται η δυνατότητα να βγει από τη γωνιά του, να εκφράσει τη γνώμη του, έστω κι αν είναι λανθασμένη, και να μάθει από τα λάθη του.», να γράψετε ένα άρθρο 200-250 λέξεων για τη μαθητική εφημερίδα του σχολείου σας. Στο άρθρο αυτό, αφού διαπιστώσετε ποια είναι η στάση και ο βαθμός συμμετοχής των σημερινών νέων στα δημόσια πράγματα, θα παρουσιάσετε και τη δική σας θέση γι' αυτό το ζήτημα.

Μονάδες 20

B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εισαγωγικό Σημείωμα

Η Ελένη Βακαλό σπούδασε Αρχαιολογία και Ιστορία της Τέχνης και ασχολήθηκε με την ποίηση. Στην ποίησή της χρησιμοποιεί γλώσσα απογυμνωμένη από τους παραδοσιακούς λυρικούς τρόπους, για να εκφράσει την ουσία των πραγμάτων. Το ποίημά της «Πώς έγινε ένας κακός άνθρωπος» προέρχεται από τη συλλογή *Του κόσμου* (1978).

ΑΡΧΗ 5ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

Πώς έγινε ένας κακός άνθρωπος

Θα σας πω πώς έγινε
Έτσι είναι η σειρά

Ένας μικρός καλός άνθρωπος αντάμωσε στο
δρόμο του έναν χτυπημένο
Τόσο δα μακριά από κείνον ήταν πεσμένος και λυπήθηκε
Τόσο πολύ λυπήθηκε
που ύστερα φοβήθηκε

Πριν κοντά του πλησιάσει για να σκύψει να
τον πιάσει, σκέφτηκε καλύτερα
Τι τα θες τι τα γυρεύεις
Κάποιος άλλος θα βρεθεί από τόσους εδώ γύρω,
να ψυχοπονέσει τον καημένο
Και καλύτερα να πούμε
Ούτε πως τον έχω δει

Και επειδή φοβήθηκε
Έτσι συλλογίστηκε

Τάχα δεν θα είναι φταίχτης, ποιον χτυπούν χωρίς να φταίξει;
Και καλά του κάνουνε λοιπόν αφού ήθελε να παίξει με τους άρχοντες
Άρχισε λοιπόν και κείνος
Από πάνω να χτυπά

Αρχή του παραμυθιού καλημέρα σας

ΑΡΧΗ 6ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

1^η δραστηριότητα

B1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τους αριθμούς 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 από τη στήλη Α και, δίπλα, ένα από τα γράμματα α, β, γ, δ, ε, στ, ζ, η της στήλης Β, που δίνει τη σωστή αντιστοίχιση στον παρακάτω πίνακα, σύμφωνα με το νόημα του κειμένου. Σημειώνεται ότι ένα γράμμα από τη στήλη Β θα περισσέψει.

Στήλη Α	Στήλη Β
1. Τόσο δα μακριά από κείνον ήταν πεσμένος και λυπήθηκε	α) μετατόπιση ευθυνών
2. Τόσο πολύ λυπήθηκε που ύστερα φοβήθηκε	β) έκπληξη
3. Πριν κοντά του πλησιάσει για να σκύψει να τον πιάσει, σκέφτηκε καλύτερα	γ) φόβος
4. Κάποιος άλλος θα βρεθεί από τόσους εδώ γύρω, να ψυχοπονέσει τον καημένο	δ) συμπόνια
5. Και καλύτερα να πούμε Ούτε πως τον έχω δει	ε) δράση
6. Τάχα δεν θα είναι φταίχτης, ποιον χτυπούν χωρίς να φταίξει; Και καλά του κάνουνε λοιπόν αφού ήθελε να παίξει με τους άρχοντες	στ) προβληματισμός
7. Άρχισε λοιπόν και κείνος Από πάνω να χτυπά	ζ) ψέμα η) ενοχοποίηση

Μονάδες 7

B2. Το ποίημα παρουσιάζει τέσσερις διαδοχικές φάσεις, από τις οποίες περνά «ένας μικρός καλός άνθρωπος», ώσπου να γίνει κακός και να αρχίσει να χτυπά. Ποιες είναι οι φάσεις αυτές; Να τις περιγράψετε. (50-60 λέξεις)

Μονάδες 8

ΑΡΧΗ 7ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

2^η δραστηριότητα

- B3.** Στον στίχο «Και καλά του κάνουνε λοιπόν αφού ήθελε να παίξει με τους άρχοντες», εντοπίστε μία μεταφορά. (μον. 4)
Να παρουσιάσετε με δικά σας λόγια το νόημα της μεταφοράς, λαμβάνοντας υπόψη το νόημα ολόκληρου του ποιήματος. (μον. 4)

Μονάδες 8

- B4.** Στους στίχους «Τάχα δεν θα είναι φταίχτης, ποιον χτυπούν χωρίς να φταίξει; Και καλά του κάνουνε λοιπόν αφού ήθελε να παίξει με τους άρχοντες», ποιος ρωτάει και ποιος απαντάει; Τι πετυχαίνει μ' αυτήν την ερωταπόκριση η ποιήτρια;

Μονάδες 7

3^η δραστηριότητα

- B5.** Ο ήρωας του ποιήματος, βλέποντας τον χτυπημένο έγινε, τελικά, ένας κακός άνθρωπος. Ποια είναι η γνώμη σας για τις σκέψεις και τη συμπεριφορά του; Ποια συναισθήματα σας προκαλεί; Να αναπτύξετε την απάντησή σας σε ένα ενιαίο κείμενο 100 - 150 λέξεων.

Μονάδες 20

ΑΡΧΗ 8ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε **μόνον** τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε** καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα, **μόνον με μπλε ή μόνον με μαύρο στυλό ανεξίτηλης μελάνης**.
4. Κάθε τεκμηριωμένη απάντηση είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Ώρα δυνατής αποχώρησης: **17.00**

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
Λ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΤΕΤΑΡΤΗ 19 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2018

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ)

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

ΚΕΙΜΕΝΟ

ΟΙ ΠΡΟΕΚΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

Η εξειδίκευση συνδέεται άμεσα με τον καταμερισμό της εργασίας και έχει σχέση με την επιστήμη, την τεχνική, αλλά και την παραγωγή ευρύτερα. Έχει σχέση και με τη χειρωνακτική αλλά και την πνευματική εργασία. Πρέπει να θεωρήσουμε ότι η κατανομή της εργασίας συντελέστηκε σε κάποιο στάδιο του κοινωνικού βίου. Ο μονήρης¹ άνθρωπος αλλά, και ο άνθρωπος της πρώτης κοινωνίας, είχαν σα στόχο να πετύχουν αυτάρκεια στα υλικά μέσα και τα εργαλεία. Με άλλα λόγια ήταν κατασκευαστές των πάντων. [...]

Η εξειδίκευση του ατόμου βασίζεται στις φυσικές ικανότητες ή δεξιότητες, ακόμα και κλίσεις του ατόμου, ο εντοπισμός των οποίων είναι **απαραίτητος** σε κάποια ηλικία. Όμως, καλλιεργείται, αναπτύσσεται, ή και αποχτιέται, με την άσκηση, τη μάθηση, και μάλιστα χωρίς να είναι απαραίτητη κάποια κλίση. Θα 'πρεπε ακόμα να συνδέσουμε την ειδίκευση όχι μόνο με την πρακτική ή τη θεωρητική εκπαίδευση, όχι μόνο με παράγοντες υποκειμενικούς (ικανότητες προσωπικές) αλλά και αντικειμενικούς, με τις ιδιαίτερες συνθήκες ενός τόπου, δηλαδή την παραγωγή και τους πόρους του. Σ' ένα μέρος, για παράδειγμα, που υπάρχουν ορυχεία η ειδίκευση είναι, κατά το πλείστο, ανάλογη. Το ίδιο συμβαίνει και όταν κάποιος μετακινείται σε άλλο τόπο για εργασία. Μπορεί εκεί δηλαδή να αποκτήσει μια ειδικότητα ανάλογη με αυτό που επιβάλλουν οι εκεί συνθήκες.

Προσπαθώντας κανείς να εντοπίσει τα αποτελέσματα της εξειδίκευσης θα υιοθετούσε καταρχήν ότι η εξειδίκευση γενικά σημαίνει άνοδο και βελτίωση του επιπέδου της ζωής. [...]

ΑΡΧΗ 2ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
Λ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

Ωστόσο, παρότι η εξειδίκευση παρουσιάζεται σαν πανάκεια² και σα **βασικός** συντελεστής της κοινωνικής προόδου, χρειάζεται να δούμε τις αρνητικές επιπτώσεις που έχει. Η τυποποίηση, η επανάληψη, ο καταμερισμός του έργου, τυποποιεί και τον άνθρωπο, αμβλύνει³ την ευαισθησία του, κουράζει, οδηγεί στην αλλοτρίωση, την έλλειψη δηλαδή ενδιαφέροντος απ' τη μεριά του εργαζόμενου για το παραγόμενο έργο και την ποιότητά του. [...]

Η προωθημένη, σε όλους σχεδόν τους τομείς δραστηριότητας, εξειδίκευση σημαίνει και συνεχώς αυξανόμενη ανεργία, με τεράστιες, όχι μόνο οικονομικές και κοινωνικές, αλλά και πολιτικές προεκτάσεις. Θα περίμενε κανείς ότι η αυξανόμενη παραγωγή θα μπορούσε να εξισορροπηθεί, ιδιαίτερα στην καταναλωτική κοινωνία, από την αυξανόμενη ζήτηση, που τόσο έντονα υποδαυλίζεται⁴ απ' τη διαφήμιση. Όμως, παρ' όλα αυτά, επειδή η ζήτηση δεν αρκεί για να καλύψει την προσφορά, την παραγωγή, δημιουργείται ένα τεράστιο φάσμα ανεργίας. [...]

Αντιμετωπίζοντας ευρύτερα το θέμα μερικοί υποστηρίζουν ότι η εξειδίκευση οδηγεί στην απανθρωπιά. «Πρέπει ο ειδικός», γράφει ο Ι. Μ. Παναγιωτόπουλος, «να βρίσκεται μέσα στον άνθρωπο και όχι ο άνθρωπος μέσα στον ειδικό, καθώς συμβαίνει **συχνότερα** σήμερα». Και στη συνέχεια αναφέρει: «Η εκούσια κάθειρξη⁵ του ειδικού δημιουργεί κλίμα παγερής μοναξιάς και αλλοτρίωσης. Ένας παγερός άνεμος απανθρωπιάς φυσάει συχνά εκεί μέσα και καταστρέφει μερικά καλοπλασμένα πνεύματα και μερικές εύφορες ψυχές». [...]

Αθανάσιος Κ. Κιτσάκης, *Κοινωνικά δοκίμια*, Αθήνα, εκδόσεις Γρηγόρη, σ.σ. 62-68
(διασκευή).

Λεξιλόγιο

1. απομονωμένος, μοναχικός
2. το μέσο επίλυσης κάθε προβλήματος (μεταφορική σημασία)
3. ελαττώνει ή μειώνει την ένταση (μεταφορική σημασία)
4. υποκινείται έμμεσα (μεταφορική σημασία)
5. ηθελημένη φυλάκιση

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
Λ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

ΘΕΜΑΤΑ

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου χωρίς δικά σας σχόλια (100 - 120 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να αναπτύξετε σε μία παράγραφο 60-80 λέξεων το νόημα της παρακάτω φράσης του Ι. Μ. Παναγιωτόπουλου: «Πρέπει ο ειδικός να βρίσκεται μέσα στον άνθρωπο και όχι ο άνθρωπος μέσα στον ειδικό».

Μονάδες 10

B2. α) Να γράψετε τα δομικά μέρη της 4ης παραγράφου «Ωστόσο, ... ποιότητά του».

(Μον. 6)

β) Να καταγράψετε στο τετράδιό σας δύο (2) διαρθρωτικές λέξεις της 2ης παραγράφου «Η εξειδίκευση ... συνθήκες» και να αναφέρετε ποια νοηματική σχέση δηλώνουν.

(Μον. 4)

Μονάδες 10

B3. α) Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμία από τις παρακάτω υπογραμμισμένες λέξεις, λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία που έχουν στο κείμενο: ευρύτερα, συντελέστηκε, κλίση, βελτίωση, παρουσιάζεται.

(Μον. 5)

β) Να γράψετε ένα αντώνυμο για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις που είναι γραμμένες με έντονη γραφή: **απαραίτητος, γενικά, βασικός, συχνότατα.**

(Μον. 4)

Μονάδες 9

B4. Να μεταφέρετε από το κείμενο στο τετράδιό σας τρεις (3) φράσεις συνυποδηλωτικής (μεταφορικής) χρήσης της γλώσσας.

Μονάδες 6

ΑΡΧΗ 4ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
Λ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

Γ1. Σ' ένα άρθρο που θα αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του σχολείου σας να αναπτύξετε τις θετικές πλευρές της εξειδίκευσης στην ανθρώπινη δραστηριότητα (400-500 λέξεις).

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε **μόνον** τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε** καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα, **μόνον με μπλε ή μόνον με μαύρο στυλό ανεξίτηλης μελάνης**.
4. Κάθε τεκμηριωμένη απάντηση είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Ώρα δυνατής αποχώρησης: **17.00**

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
 ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ
 ΛΥΚΕΙΩΝ

ΠΕΜΠΤΗ 19 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2019

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
 ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΕΞΙ (6)

A. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εισαγωγικό Σημείωμα

Το άρθρο αναφέρεται στον ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει η γνήσια συγγνώμη στη ζωή μας.

Πανίσχυρο φάρμακο η ειλικρινής συγγνώμη

Οι περισσότεροι άνθρωποι λένε «συγγνώμη» πολλές φορές την ημέρα για ασήμαντα πράγματα, όπως όταν σκοντάφτουν κατά λάθος πάνω σε κάποιον ή δεν του κράτησαν την πόρτα για να περάσει. Αυτού του είδους οι απολογίες είναι εύκολες και συνήθως γίνονται αμέσως αποδεκτές με ένα σχόλιο του τύπου «κανένα πρόβλημα». Όταν, όμως, το «συγγνώμη» λέγεται για να διορθώσει σκληρά λόγια ή πράξεις που στ' αλήθεια πλήγωσαν τον αποδέκτη τους, ξαφνικά γίνεται πολύ δύσκολο να το πει κανείς.

Και αν, παρά τις καλές προθέσεις, η συγγνώμη ειπωθεί με λανθασμένο τρόπο, τότε είναι ορατός ο κίνδυνος αντί να μαλακώσει τον πόνο του άλλου ατόμου, να το εξοργίσει, θέτοντας σε κίνδυνο ακόμα και σημαντικές σχέσεις. Όπως αναφέρει η εφημερίδα «New York Times», αυτό που πρέπει να συνειδητοποιήσουμε είναι πως η ανάγκη να ζητήσουμε συγγνώμη αφορά λιγότερο εμάς και περισσότερο τους ανθρώπους που, για οποιονδήποτε λόγο, **προσβάλαμε** με κάτι που είπαμε, κάναμε ή δεν κάναμε. Επιπλέον, όταν λέγεται με τον σωστό τρόπο αποτελεί **πανίσχυρο** φάρμακο, που κάνει καλό τόσο σε αυτόν που τη λέει, όσο και σε αυτόν που την δέχεται.

[...]

ΑΡΧΗ 2ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

Κατ' αρχάς δεν πρέπει να ακολουθείται από δικαιολογίες, διότι αυτές είναι ό,τι χρειάζεται για να εξαγριωθεί το άτομο που βλάψαμε και θέλουμε να μας συγχωρήσει. Όταν η συγνώμη συνοδεύεται από ένα «αλλά», χάνει την ειλικρίνειά της. Οι καλύτερες συγνώμες είναι σύντομες και δεν περιέχουν καμία δικαιολογία ή εξήγηση που μπορεί να τις ακυρώσει. Ούτε πρέπει η συγνώμη να συνοδεύεται από την προσμονή ότι το άλλο άτομο θα διαγράψει μεμιάς ό,τι συνέβη. Μπορεί στ' αλήθεια να δεχθεί την ειλικρινή συγνώμη μας, αλλά να μην είναι ακόμα έτοιμο να μας **συγχωρήσει** για ό,τι κάναμε. Αυτό μπορεί να χρειαστεί καιρό για να συμβεί και, φυσικά, θα εξαρτηθεί από το αν θα επαναλάβουμε το παράπτωμα ή όχι.

Επιπλέον, δεν είναι σωστό να πιέζουμε τους άλλους να μας συγχωρήσουν. Η άποψη πως όποιος δεν συγχωρεί καταδικάζεται σε μια ζωή πίκρας και μίσους είναι λανθασμένη. Δεν είναι υποχρεωτικό να συγχωρήσουμε κάποιον για να ξεπεράσουμε κάτι που μας πίκρανε πολύ. Πολύ σημαντικό είναι επίσης η συγνώμη που ζητάμε να μην στοχεύει στις αντιδράσεις του άλλου ατόμου, αλλά στις πράξεις ή στα λόγια που τις **προκάλεσαν**. Η πρόταση «λυπάμαι που αισθάνεσαι έτσι» απομακρύνει το βάρος από εμάς και το μεταβιβάζει στο άλλο άτομο. Με άλλα λόγια, σημαίνει ότι δεν έχουμε μετανιώσει καθόλου. Απαραίτητο είναι ακόμα να ακούσουμε όσα έχει να πει το άτομο που προσβάλαμε, χωρίς να αντιδράσουμε αμυντικά.

Σε κάθε περίπτωση είναι γεγονός ότι, όταν κάποιος κατορθώνει να ζητήσει με ειλικρίνεια συγνώμη, όχι μόνο ωφελεί το άλλο άτομο, που μπορεί να αισθανθεί ανακουφισμένο και με λιγότερη πίκρα και θυμό, αλλά και τον ίδιο του τον εαυτό, διότι ενισχύει την αυτοεκτίμηση, την ακεραιότητα και την ωριμότητά του.

(Εφ. Τα Νέα, 2-2-2017, Διασκευή)

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1η δραστηριότητα

- A1.** Να αποδώσετε περιληπτικά στην τάξη σας σε ένα κείμενο 60-80 λέξεων το νόημα της τρίτης (3ης) και τέταρτης (4ης) παραγράφου: «Κατ' αρχάς ... χωρίς να αντιδράσουμε αμυντικά».

Μονάδες 15

2η δραστηριότητα

- A2.** Να δώσετε έναν κυριολεκτικό τίτλο στο κείμενο.

Μονάδες 3

- A3.** Να επισημάνετε δύο (2) διαρθρωτικές λέξεις ή φράσεις της τέταρτης (4ης) παραγράφου: «Επιπλέον ... αμυντικά» και να εξηγήσετε τη λειτουργία τους.

Μονάδες 4

- A4.** προσβάλαμε, πανίσχυρο, συγχωρήσει, προκάλεσαν: Με το δεύτερο συνθετικό καθεμίας από τις παραπάνω λέξεις να γράψετε μία ομόρριξη λέξη, απλή ή σύνθετη.

Μονάδες 8

3η δραστηριότητα

- A5.** Σ' ένα άρθρο να αναπτύξετε την άποψή σας για τις ευεργετικές συνέπειες της συγνώμης για το άτομο που την εκφράζει και το κοινωνικό σύνολο (200-250 λέξεις).

Μονάδες 20

B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εισαγωγικό Σημείωμα

Ο Ν. Βρεττάκος (1912-1991) έχει εκδώσει πολλές ποιητικές συλλογές και πεζά έργα. Έχει τιμηθεί με το κρατικό βραβείο ποίησης.

Παράκληση για συγνώμη

Κύριε!

Γείτονα!

Άνοιξε γείτονα!

Αν τυχόν και παραπονέθηκα
σε παρακαλώ να με συγχωρήσεις.

Αν είπα, αν έκλαψα, αν ζήτησα αγάπη,
αν χάιδεψα των παιδιών μου τα χέρια
σαν κάτι δικό μου,
αν δεν στάθηκα όσο
περήφανος θα 'πρεπε μέσα στη γύμνια μου,
αν είπα στον ήλιο πώς τίποτα
δεν του χρωστάω -
σε παρακαλώ να με συγχωρήσεις.

Κι αν θαρρείς πως δεν τ' άξιζα
ξέχασέ με ως τ' απόβραδο σαν
τα πουλιά που περνάνε,
σαν τα σύννεφα τ' ουρανού
που δεν τα βρίσκει τ' απόγευμα,
σαν τη χλόη που μαραίνεται
και δεν τη θυμάται
κανείς πια την ίδια.

Σβύσε* τα ίχνη μου. Σβύσε τους στίχους μου
που σημαδεύουν το πέρασμά μου. Δεν το 'θελα.
Η ψυχή μου φουρτούνιαζε και τότες δεν όριζα
το χέρι μου, Κύριε! Κι αν
τυχόν και δεν κράτησα
τον πόνο σου όμορφα
πάνω στον ώμο μου,
αν τρέκλισα κάτω απ' το βάρος του,
αν λύγισα,
αν έφυγα, γείτονα,

ΑΡΧΗ 5ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

σε παρακαλώ να με συγχωρήσεις.

(Νικηφόρος Βρεττάκος, Ο χρόνος και το ποτάμι, 1957)

*Στη λέξη «Σβύσε» διατηρείται η πρωτότυπη γραφή.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1η δραστηριότητα

- B1.** Να γράψετε πέντε (5) από τους λόγους για τους οποίους ο ποιητής ζητά συγχώρεση.

Μονάδες 15

2η δραστηριότητα

- B2.** α) Το ποίημα εντάσσεται στη μοντέρνα ποίηση. Να εντοπίσετε τρία (3) από τα χαρακτηριστικά της που βρίσκονται στο ποίημα. (μον. 9)
β) Να εντοπίσετε στο ποίημα μία (1) μεταφορά, μία (1) παρομοίωση και μία (1) εικόνα. (μον. 6)

Μονάδες 15

3η δραστηριότητα

- B3.** Γράψτε ένα γράμμα «συγνώμης» σε ένα δικό σας άτομο που αδικήσατε ή πληγώσατε (100-150 λέξεις). (Να μην αναφέρετε το όνομά σας).

Μονάδες 20

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε **μόνον** τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε** καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.

ΑΡΧΗ 6ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα, **μόνον με μπλε ή μόνον με μαύρο στυλό ανεξίτηλης μελάνης**.
4. Κάθε τεκμηριωμένη απάντηση είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Ώρα δυνατής αποχώρησης: **17.00**

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ
ΛΥΚΕΙΩΝ

ΠΕΜΠΤΗ 24 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2020

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΕΞΙ (6)

A. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εισαγωγικό Σημείωμα

Πρόκειται για άρθρο από τον ηλεκτρονικό τύπο δημοσιευμένο το 2017.

**Η αλληλεγγύη των γενεών ως παράγοντας
ανάπτυξης και ευημερίας της κοινωνίας**

Η δυνατότητα όλων των ατόμων, ανεξάρτητα από την ηλικία τους, να σκέφτονται και να συνεργάζονται σε ομάδες με βάση κοινούς στόχους και αξίες, αποτελεί κρίσιμο παράγοντα για την ευημερία των ατόμων και της κοινωνίας γενικότερα. Μέσα από τα πολυδύναμα δίκτυα κοινής δράσης και συνεργασίας μεταξύ των γενεών, τη γόνιμη ανταλλαγή ιδεών, εμπειριών και γνώσεων, την αποδοχή κοινών στόχων, μπορούν να αναπτυχθούν κοινοί κώδικες και αξίες μεταξύ των γενεών, που διευκολύνουν τη συλλογική δράση με απώτερο στόχο τη μεγιστοποίηση του κοινωνικού οφέλους.

Με δεδομένο ότι η ανθρώπινη φύση τείνει προς την ολοκλήρωση μέσω της δημιουργικότητας και της προσφοράς, κάθε πολίτης, νέος και ηλικιωμένος, είναι εν δυνάμει συμμετέτοχος στην ανάπτυξη και την ευημερία της κοινωνίας. Παράλληλα, η ανάπτυξη της κοινωνίας συμβάλλει στην ποιότητα και το εύρος των κοινωνικών επαφών και των δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται μεταξύ των ατόμων, ανεξάρτητα από την ηλικία τους, σε μια αμφίδρομη¹ σχέση, μέσα από τη διευρυμένη κοινωνική συμμετοχή και δράση, όπου η αίσθηση όλων των ατόμων ότι προσφέρουν στην κοινωνική εξέλιξη και ότι έχουν λόγο, είναι έντονη και αποκτά μείζονα σημασία.

ΑΡΧΗ 2ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

Συγκεκριμένα, μπορούμε να δώσουμε έμφαση και να αξιοποιήσουμε τον δημιουργικό και αναντικατάστατο ρόλο των ηλικιωμένων, τόσο εντός του οικογενειακού πλαισίου όσο και εκτός αυτού, με την παράλληλη προώθηση των εθελοντικών δράσεων από και προς την Τρίτη Ηλικία. Ο τομέας του εθελοντισμού μπορεί να αποτελέσει ένα γόνιμο πεδίο για την ανάπτυξη δράσης και προσφοράς από την πλευρά των ηλικιωμένων και παράλληλα για την ανάπτυξη κοινής δράσης μεταξύ ηλικιωμένων και νέων. Η εθελοντική εργασία από ηλικιωμένους σε βρεφονηπιακούς σταθμούς, σε ολοήμερα σχολεία, όπου τοποθετούνται ηλικιωμένα άτομα ως εθελοντές, με σκοπό να βοηθήσουν τα παιδιά στο διάβασμα αλλά και σε άλλες σχολικές δραστηριότητες, πέρα από το ότι ενδυναμώνει τους δεσμούς μεταξύ των ηλικιωμένων και των νέων και ενθαρρύνει την επικοινωνία τους, προάγει τον αλληλοσεβασμό και ενισχύει τα αισθήματα της προσφοράς και της κοινωνικής συμμετοχής.

Αξίζει να σημειωθεί ότι σε αρκετές χώρες πραγματοποιούνται με πολύ μεγάλη επιτυχία προγράμματα ξενάγησης νέων σε μικρά μουσεία από ηλικιωμένους, καθώς και προγράμματα κηπευτικής, στα οποία ηλικιωμένοι απασχολούνται μαζί με νεότερους, στους οποίους διδάσκουν κηπευτικές δεξιότητες. Αντίστοιχα, σε ειδικά προγράμματα οι ηλικιωμένοι εκπαιδεύονται από νέους στη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Σε αυτή τη συλλογική και αλληλέγγυα βάση, νέοι και ηλικιωμένοι μπορούν να αποτελέσουν ισότιμους φορείς κοινωνικής δράσης σε μία κοινωνία ίσων ευκαιριών, που μετουσιώνει τη βιωματική γνώση και την εμπειρία σε έμπνευση και όραμα για μία πραγματικά δημοκρατική και ανθρωποκεντρική κοινωνία.

Βάσω Κόλλια, 2017, δημοσίευση στον ηλεκτρονικό τύπο

(Διασκευή)

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1η δραστηριότητα

- A1.** Αφού μελετήσετε τις δύο πρώτες παραγράφους του άρθρου, να γράψετε με δικά σας λόγια, σε μία παράγραφο 50-60 λέξεων, τα στοιχεία του κειμένου που στηρίζουν την άποψη της συγγραφέως ότι η αλληλεγγύη των γενεών λειτουργεί ως παράγοντας ανάπτυξης και ευημερίας της κοινωνίας.

Μονάδες 15

2η δραστηριότητα

- A2.** Στην τρίτη παράγραφο του κειμένου να εντοπίσετε τη θεματική περίοδο, τα σχόλια/λεπτομέρειες (μον. 2) και έναν τρόπο ανάπτυξης της παραγράφου (μον. 2) τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με δύο αναφορές στο κείμενο (μον. 2).

Μονάδες 6

- A3. συλλογική δράση, ενδυναμώνει τους δεσμούς, κηπευτικές δεξιότητες:** Να γράψετε για καθεμία από τις υπογραμμισμένες λέξεις μία περίοδο λόγου, έτσι ώστε να φαίνεται η σημασία της.

Μονάδες 9

3η δραστηριότητα

- A4.** Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα των Ηλικιωμένων, να γράψετε ένα άρθρο στη σχολική εφημερίδα για τις δράσεις με τις οποίες το σχολείο σας μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη της επικοινωνίας και της συνεργασίας ανάμεσα στη μαθητική κοινότητα και τους ηλικιωμένους κατοίκους της περιοχής σας (200-250 λέξεις).

Μονάδες 20

ΔΡΧΗ 4ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ**Εισαγωγικό Σημείωμα**

Το σύντομο αφήγημα που ακολουθεί προέρχεται από τη συλλογή διηγημάτων του Αργύρη Χιόνη «Το οριζόντιο ύψος και άλλες αφύσικες ιστορίες».

ΤΟ ΜΠΟΝΣΑΪ²

ΕΛΑΤΕ, ΤΩΡΑ, ΝΑ ΣΑΣ ΜΕΤΡΗΣΩ, του είπε ο αστυνομικός, αφού είχε συμπληρώσει όλα τα άλλα στοιχεία του πάνω στο καινούργιο δελτίο ταυτότητας.

«Μα το ύψος μου αναφέρεται στην παλιά μου ταυτότητα», αντέδρασε αυτός «είμαι ένα και εβδομήντα πέντε».

Ο αστυνομικός χαμογέλασε ειρωνικά. «Τότε, ήσασταν είκοσι ετών τώρα, εξήντα πέντε. Ας κάνουμε μια επαλήθευση».

Αν και δεν καταλάβαινε τι νόημα είχε αυτή η επαλήθευση, ανέβηκε στο ειδικό βήθρο, ίσιωσε, σε στάση προσοχής, το κορμί του και ο αστυνομικός κατέβασε, ως το γυμνό κρανίο του, την κρύα μεταλλική μπάρα. «Ένα και εβδομήντα δύο», του ανακοίνωσε, με το ίδιο χαμόγελο.

Ένωσε να του κόβονται τα πόδια. «Μα πώς είναι δυνατόν;» αναφώνησε. «Τι έγιναν αυτά τα τρία εκατοστά; Ποιος μου τα πήρε;»

«Ο χρόνος, ξέρετε...», αποκρίθηκε ο αστυνομικός, και το χαμόγελό του είχε τώρα μια χροιά συμπόνιας, «... ο χρόνος ροκανίζει τούς σπονδύλους. Όσο μεγαλώνει κανείς, τόσο χαμηλώνει».

Στο άκουσμα αυτών των λόγων, άστραψε κάτι ξαφνικά μες στο μυαλό του κι είδε τον εαυτό του ως μπονσάι και τον χρόνο, διεστραμμένο Γιαπωνέζο κηπουρό, να τον μικραίνει και να τον μικραίνει...

«Α, πώς γερνάω... πώς γερνάω... / Το πανταλόνι με μπατζάκια γυρισμένα θα φοράω»³, μουρμούρισε, συνειδητοποιώντας, για πρώτη φορά, την τραγικότητα αυτών των στίχων που, άλλοτε, του φαινόταν απλώς αστείοι.

«Τι είπατε;» ρώτησε ο αστυνομικός.

ΑΡΧΗ 5ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

«Μπα, τίποτε... Θυμήθηκα μονάχα κείνη τη ρήση των αρχαίων ημών προγόνων: Ὅν οἱ θεοί φιλοῦσι, ἀποθνήσκει νέος⁴... και ένα εβδομήντα πέντε».

Ο αστυνομικός γέλασέαυτός όχι.

Αργύρης Χιόνης, Το οριζόντιο ύψος και άλλες αφύσικες ιστορίες, Εκδ. Κίχλη, 2009

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1η δραστηριότητα

- B1.** Πώς αλλάζει σταδιακά η συμπεριφορά του αστυνομικού απέναντι στον ηλικιωμένο; Να απαντήσετε με δικά σας λόγια σε ένα κείμενο 50-60 λέξεων, κάνοντας και αναφορές στο κείμενο.

Μονάδες 15

2η δραστηριότητα

- B2.** Στο διήγημα κυριαρχεί ο διάλογος. Γιατί ο αφηγητής χρησιμοποιεί τον συγκεκριμένο αφηγηματικό τρόπο;

Μονάδες 5

- B3.** «Στο άκουσμα αυτών των λόγων, άστραψε κάτι ξαφνικά μες στο μυαλό του κι είδε τον εαυτό του ως μπονσάι και τον χρόνο, διεστραμμένο Γιαπωνέζο κηπουρό, να τον μικραίνει και να τον μικραίνει...»

Να αναφέρετε τα μέρη της παρομοίωσης (μον. 4) και να αποδώσετε με δικά σας λόγια τα συναισθήματα του ηλικιωμένου ήρωα στο συγκεκριμένο απόσπασμα (μον. 6).

Μονάδες 10

3η δραστηριότητα

- B4.** Θεωρείτε δικαιολογημένη την αντίδραση του ήρωα του διηγήματος στο άκουσμα της μείωσης του ύψους του; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων, αξιοποιώντας και τις εμπειρίες σας.

Μονάδες 20

ΑΡΧΗ 6ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιό σας να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα, **μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό ανεξίτηλης μελάνης**.
4. Κάθε τεκμηριωμένη απάντηση είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Ώρα δυνατής αποχώρησης: **17.00**

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΑΡΥΗ 1Η5 ΣΕΛΙΔΑ5

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕ5 ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕ5 ΕΞΕΤΑ5ΕΙ5
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ Ε5ΠΕΡΙΝΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ
ΛΥΚΕΙΩΝ

ΤΕΤΑΡΤΗ 22 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2021

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

5ΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΕΠΤΑ (7)

Α. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εισαγωγικό Σημείωμα

Πρόκειται για απόσπασμα από άρθρο δημοσιευμένο το 2021 σε ημερήσια εφημερίδα.

Η Wikipedia έκλεισε 20 χρόνια παρουσίας
στο Διαδίκτυο

Δεν υπάρχει ενεργός χρήστη5 του Διαδικτύου που να μην έχει ανατρέξει κάποια στιγμή σε αυτήν, ενώ σε διαδικτυακές αναζητήσεις τα λήμματα¹ της είναι συνήθως στις πρώτες πέντε θέσεις. Η Wikipedia² πέραν της χρηστικότητά5 της έχει δική της ιστορία και φιλοσοφία, διότι εκτός από δημοφιλή5 διαδικτυακή εγκυκλοπαίδεια έχει προτείνει ένα εναλλακτικό μοντέλο αξιοποίηση5 του Διαδικτύου με κεντρικό άξονα το δημόσιο ψηφιακό όφελος.

Το όραμα των ιδρυτών της, το 2001, ήταν να δημιουργηθεί μια παγκόσμια εγκυκλοπαίδεια σε όλες τις γλώσσες με ελεύθερη πρόσβαση για κάθε χρήστη. Στόχος δεν ήταν το κέρδος, αλλά το κοινόχρηστο αγαθό. Έτσι, το όλο εγχείρημα βασίζεται στην ενεργοποίηση και αυτοοργάνωση των συντακτών-εθελοντών της. Είκοσι χρόνια μετά το ξεκίνημά της, κάθε λίγα λεπτά ανεβαίνει ένα καινούργιο λήμμα ή διορθώνεται ένα παλαιότερο, ενώ δισεκατομμύρια είναι οι μηνιαίες αναγνώσεις σε πάνω από διακόσιες γλώσσες. Έχει δημιουργηθεί έτσι ένας τεχνολογικός κολοσός, με την τεχνική του υποδομή να βασίζεται αποκλειστικά σε ανοικτό

---

¹ Λήμμα: κάθε λέξη που περιλαμβάνεται και σχολιάζεται μέσα σε ένα λεξικό, εγκυκλοπαίδεια κ.λπ.
ΤΕΛΟΣ 25ΗΣ ΑΠΟ 7 ΣΕΛΙΔΕ5
ΤΕΛΟΣ 25ΗΣ ΑΠΟ 7 ΣΕΛΙΔΕ5

ΑΡΥΗ 2Η ΣΕΛΙΔΑ

λογισμικό. Η διαχείριση της ψηφιακής εγκυκλοπαίδειας γίνεται από το μη κερδοσκοπικό ίδρυμα Wikimedia και στηρίζεται αποκλειστικά σε δωρεές.

Η ανάγκη του ανθρώπου για έναν συστηματοποιημένο και προσβάσιμο σε όλους τρόπο οργάνωσης του «συνόλου» της γνώσης προϋπήρχε της ψηφιακής εποχής. Η λέξη εγκυκλοπαίδεια έχει αρχαιοελληνική προέλευση από τη φράση εγκύκλιος παιδεία³. Η περίφημη Βιβλιοθήκη της Αλεξάνδρειας φτιάχτηκε από τον Πτολεμαίο τον Α΄ ύστερα από παρότρυνση του Δημητρίου Φαληρέα, μαθητή του Αριστοτέλη, και είχε ως κεντρικό της στόχο την οργάνωση και διάσωση όλης της μέχρι τότε γνώσης του αρχαίου κόσμου. Στο ίδιο πνεύμα, ο Λατίνος Πλίβιος ο πρεσβύτερος τον πρώτο αιώνα μετά Χριστόν συνέγραψε την πρώτη εγκυκλοπαίδεια για τον φυσικό κόσμο (Naturalis Historia).

Πολλούς αιώνες μετά, τον 18ο αιώνα, οι εγκυκλοπαιδιστές ήταν από τα σημαντικότερα ρεύματα του γαλλικού Διαφωτισμού με προεξάρχοντες τους Ντενίς Ντιντερό και Ζαν Λε Ρον ντ' Αλαμπέρτ⁴. Η εγκυκλοπαίδεια Britannica (1768–) θεωρείται η πιο ακαδημαϊκά αξιόπιστη εγκυκλοπαίδεια. Στην Ελλάδα είχαν εκδοθεί τον 20ό αιώνα σημαντικές εγκυκλοπαίδειες (Ηλιος, Πυρσός, Ελευθερουδάκη, Πάπυρος κ.ά.).

Τα λήμματα της Wikipedia θεωρούνται δημόσια ψηφιακά αγαθά του 21ου αιώνα. Δυνητικά κάθε χρήστης μπορεί να προτείνει τη συγγραφή ενός λήμματος ή τη βελτίωση ενός ήδη υπάρχοντος. Περισσότερα από πενήντα πέντε εκατομμύρια άρθρα σε εκατοντάδες γλώσσες έχουν γραφτεί, διορθωθεί και έχουν ελεγχθεί για την ορθότητά τους από χιλιάδες εθελοντές σε όλο τον κόσμο. Μόνο στην αγγλική έχουν γραφτεί πάνω από έξι εκατομμύρια άρθρα, κάτι που σε έντυπη μορφή ξεπερνά τους δύο χιλιάδες οκτακόσιους τόμους. Το ότι η διαδικτυακή εγκυκλοπαίδεια λειτουργεί χωρίς επίσημες επιτροπές κρίσης και αξιολόγησης των λημμάτων και οι εθελοντές χρησιμοποιούν υλικό από τρίτες πηγές που δεν ήταν σε κάποιες περιπτώσεις ακριβείς, είχε δημιουργήσει πολλές επιφυλάξεις για το κύρος και την ποιότητα του περιεχομένου

³ Εγκύκλιος παιδεία: γενική μορφή, παιδεία.

⁴ Ο γαλλικός Διαφωτισμός του 18ου αιώνα. Ήταν

ΔΡΥΗ 3Η5 ΣΕΛΙΔΔ5

της. Με τα χρόνια, όμως, η εικόνα αυτή έχει αντιστραφεί, με τα λήμματα της διαδικτυακής εγκυκλοπαίδειας να βελτιώνονται σε κύρος και εγκυρότητα. Έρευνες έδειξαν ότι σε κάποιες από τις πιο ώριμες εκδοχές της Wikipedia ο μέσος χρόνος διόρθωσης ενός λάθους (από άλλο συντάκτη της ίδιας κοινότητας) είναι λίγα λεπτά – κάτι αντίστοιχο συμβαίνει και με τα προγράμματα ανοικτού λογισμικού. Έμπειροι συντάκτες έχουν αφιερώσει πολλές ώρες από τη ζωή τους στη βελτίωση της ποιότητας της εγκυκλοπαίδειας με ανιδιοτέλεια και πολλή έρευνα. Βεβαίως, δεν λείπουν και κάποια φαινόμενα κλειστότητας, όπου παλαιότεροι συντάκτες είναι ιδιαίτερα επιφυλακτικοί σε καινούργια λήμματα με αποτέλεσμα την αποθάρρυνση νέων συντακτών.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕ5

1η δραστηριότητα

A1. Αφού μελετήσετε τη δεύτερη παράγραφο του κειμένου, να παρουσιάσετε με δικά σας λόγια, σε μία παράγραφο 50-70 λέξεων, τι ήθελαν να πετύχουν οι ιδρυτές της Wikipedia.

Μονάδες 9

A2. Στην τέταρτη παράγραφο του κειμένου οι συγγραφείς κάνουν επίκληση στη λογική, προκειμένου να πείσουν τον αναγνώστη για τη διαχρονική προσπάθεια του ανθρώπου να συστηματοποιήσει τη γνώση. Να αναφέρετε δύο (2) τεκμήρια που χρησιμοποιούν, κάνοντας συγκεκριμένη αναφορά στο κείμενο.

Μονάδες 6

η δραστηριότητα

A3. Στην τρίτη παράγραφο του κειμένου να εντοπίσετε τη θεματική πρόταση, τα σχόλια/λεπτομέρειες, την κατακλείδα της (αν υπάρχει) (μον. 3) και έναν τρόπο ανάπτυξης της (μον. 3), τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με στοιχεία του κειμένου (μον. 4).

ΔΡΥΗ 4ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

A4. Στην πέμπτη παράγραφο του κειμένου να βρείτε πέντε (5) λέξεις ή ονοματικές φράσεις που συνδέονται με τη λειτουργία και τη χρήση της Wikipedia.

Μονάδες 5

3η δραστηριότητα

A5. Με αφορμή τα είκοσι χρόνια παρουσίας της Wikipedia στο διαδίκτυο, να γράψετε ένα άρθρο (200-250 λέξεων), στο οποίο θα αναπτύξετε τεκμηριωμένα τις απόψεις σας σχετικά με τη δημοφιλία της Wikipedia, αξιοποιώντας δημιουργικά το κείμενο αναφοράς και τις προσωπικές σας εμπειρίες. Το άρθρο σας θα δημοσιευθεί σε νεανική ιστοσελίδα.

Μονάδες 20

B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εισαγωγικό Σημείωμα

Το απόσπασμα έχει ληφθεί από το μυθιστόρημα του Νίκου Θέμελη «για μια συντροφιά ανάμεσά μας» (Κέδρος, 2005, σσ.46-47).

Η ιστορία διαδραματίζεται τον 18ο αιώνα (και συγκεκριμένα το 1794) στη Στεφανόπολη, στα Καρπάθια (Ρουμανία) στον απόηχο της Γαλλικής Επανάστασης (1789), η οποία ανέτρεψε τις παραδοσιακές πολιτικές και κοινωνικές αντιλήψεις και μίλησε για ελευθερία και ισότητα υπηρετώντας το πνεύμα του Διαφωτισμού.

Αμφιταλαντεύτηκε προς στιγμή, ο πατέρας του ακόμη δεν είχε επιστρέψει και φωνάζοντας ότι πήγαινε να βρει τον γιο του Γυμνασιάρχη, ξεπόρτισε κατεβαίνοντας δυο δυο τις σκάλες. Ο φίλος του ο Γιούλιους απουσίαζε, θα τον έβρισκε όπως τον διαβεβαίωσαν στη Βιβλιοθήκη. Ο Νεόφυτος ανοιγόκλεισε τα μάτια του σαν να έλαμψε κάτι στο μυαλό του. Θυμήθηκε ότι ο Γιούλιους του είχε πει ότι εδώ και λίγες μέρες η Βιβλιοθήκη είχε αποκτήσει έναν ανεκτίμητο θησαυρό. Τον νέο εγκυκλοπαιδικό άτλαντα⁵, έκδοση μόλις του 1791,

ΑΡΧΗ 5ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

που κατέγραφε τις πλέον επίκαιρες και πρόσφατες γνώσεις για τον κόσμο τον γνωστό, αλλά και τον άγνωστό τους. Δεν εξεπλάγη όταν βρήκε τον φίλο του σχεδόν πεσμένο μπρούμυτα δίπλα σ' ένα κερι να ξεφυλλίζει το απόκτημά τους. Δίχως καν να του απευθύνει μια καλησπέρα, με ένα νεύμα συνεννόησης βουβής στριμώχθηκε δίπλα του πάνω από τον μαγευτικό κόσμο του άτλαντα. Ξεφύλλισαν μέχρι τη σελίδα 246, ψάχνοντας λεπτομέρειες για τη σύγχρονη ζωή στην επαναστατημένη Γαλλία. Στο κρίσιμο ωστόσο ερώτημα που τους απασχολούσε, ποια ήταν η πολιτειακή συγκρότηση της Γαλλίας, η απάντηση δεν ήταν ιδιαίτερα διαφωτιστική. Η σχετική παράγραφος ξεκινούσε με την αποκαρδιωτική φράση: «Δύσκολο να απαντηθεί» και συνέχιζε με μια γενικόλογη περιγραφή γεγονότων, που σίγουρα δεν ικανοποιούσε τα ξεσηκωμένα μυαλά του Νεόφυτου. Πιο συγκεκριμένες οι πληροφορίες για το ονειρικό Παρίσι, για την περίμετρό του, που οριζόταν στις επτά ώρες, τα είκοσι τέσσερις χιλιάδες σπίτια του, που κάποια έφθαναν τους επτά ορόφους και τις εξακόσιες χιλιάδες κατοίκους του. Με μια μεγάλη αναφορά στη Σορβόννη⁶ και στους επιστημονικούς και καλλιτεχνικούς της κλάδους, καθώς και στις συντεχνίες των κάθε λογής τεχνιτών, που ομόρφαιναν τη ζωή του, φούντωνε τη φαντασία όσων ονειρεύονταν ν' αξιωθούν να το επισκεφθούν. Ο Νεόφυτος δεν αποτελούσε εξαίρεση.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1η δραστηριότητα

B1. Να παρουσιάσετε σε μία παράγραφο (50-60 λέξεων) τον χαρακτήρα του Νεόφυτου, όπως φαίνεται στο συγκεκριμένο απόσπασμα, τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με στοιχεία μέσα από το κείμενο.

Μονάδες 15

ΑΡΧΗ 6ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

2η δραστηριότητα

B2. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα ο αναγνώστης σχηματίζει την εντύπωση ότι ο αφηγητής είναι πανταχού παρών, γνωρίζει τα πάντα (σκέψεις, δράση των προσώπων κ.ά.) και τα αφηγείται (παντογνώστης αφηγητής). Να αναφέρετε δύο (2) σημεία του κειμένου (φράσεις, προτάσεις) όπου φαίνεται αυτό (μον.4). Σε ποιο ρηματικό πρόσωπο γράφει ο αφηγητής; (μον. 2)

Μονάδες 6

B3. «Δεν εξεπλάγη όταν βρήκε τον φίλο του σχεδόν πεσμένο μπρούμυτα δίπλα σ' ένα κερύ να ξεφυλλίζει το απόκτημά τους.

Δίχως καν να του απευθύνει μια καλησπέρα, με ένα νεύμα συνεννόησης βουβής στριμώχθηκε δίπλα του πάνω από τον μαγευτικό κόσμο του άτλαντα».

Τι νομίζετε ότι δείχνει η συγκεκριμένη εικόνα όσον αφορά στη σχέση των δύο προσώπων και στα ενδιαφέροντά τους; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με στοιχεία από το κείμενο.

Μονάδες 9

3η δραστηριότητα

B4. Για τους νεαρούς Νεόφυτο και Γιούλιους, στον μακρινό 8ο αιώνα, η πρόσβαση στη γνώση φαίνεται να επιτυγχάνεται χάρη στον εγκυκλοπαιδικό άτλαντα που φυλάσσεται στη Βιβλιοθήκη της πόλης τους. Σε τι διαφέρετε εσείς, οι νέοι του 21ου αιώνα, από τους ήρωες ως προς τις δυνατότητες πρόσβασης στη γνώση; Ποιους τρόπους επιλέγετε στην αναζήτησή σας και γιατί; Να απαντήσετε και στα δύο (2) ερωτήματα σε ένα ενιαίο κείμενο 100-150 λέξεων.

Μονάδες 20

ΑΡΧΗ 7ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιό σας να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα, μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό ανεξίτηλης μελάνης.
4. Κάθε τεκμηριωμένη απάντηση είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Ώρα δυνατής αποχώρησης: 17.00

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΣΑΒΒΑΤΟ 24 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2022

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΕΠΤΑ (7)

A. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εισαγωγικό Σημείωμα

*Το απόσπασμα έχει ληφθεί από το βιβλίο της Αλεξάνδρας Καππάτου
«Γνωρίστε το παιδί σας» (Μοντέρνοι Καιροί, 1999, σσ.303-306).*

Παιδικές φιλίες

Η ικανότητα του παιδιού να δημιουργεί φιλίες με τους συνομηλίκους του είναι μια ζωτική πηγή εμπειριών, από την οποία τροφοδοτείται η ανάπτυξή του. Το παιδί έχει ανάγκη την καθοδήγηση των γονιών, που θα του δώσουν τα κατάλληλα εφόδια για να αντιμετωπίσει τη ζωή. Ωστόσο, έχει εξίσου ανάγκη και την παιδική παρουσία γύρω του για να παίξει, να χαρεί και να μη νιώθει μόνο του. Θέλει, επίσης, να έχει σύμμαχο στις ζαβολιές και να μοιράζεται σχέδια, μυστικά και συναισθήματα. Μαθαίνοντας να τα πηγαίνει καλά με τα άλλα παιδιά, αποκτά εμπιστοσύνη στον εαυτό του, γίνεται πιο αυτόνομο και αποφασιστικό. Ταυτόχρονα, σταθμίζει τις δυνατότητές του, ανακαλύπτοντας σε ποιους τομείς είναι καλύτερο και σε ποιους πιο αδύναμο. Μαθαίνει πώς λειτουργούν οι ανθρώπινες σχέσεις, πώς να πλησιάζει τους άλλους, να επιλύει από κοινού τα προβλήματα που ανακύπτουν και συνειδητοποιεί ότι οι άλλοι το υπολογίζουν. Αποκτά την ικανότητα να κατανοεί τη θέση των άλλων και να αντιλαμβάνεται τις επιθυμίες και τις ανάγκες τους.

[...]

Κάθε παιδί, ανάλογα με τον χαρακτήρα και την προσωπικότητά του, προσεγγίζει διαφορετικά τους συνομηλίκους του. Υπάρχουν παιδιά που πλησιάζουν άμεσα ένα άλλο παιδί και του ζητούν να γίνουν φίλοι. Άλλα προτιμούν να επικοινωνούν μέσα από την ανταλλαγή ενός παιχνιδιού κ.ο.κ. Τέλος, υπάρχουν και εκείνα που στέκονται και περιμένουν κάποιο άλλο παιδί να αντιληφθεί την παρουσία τους και να τα πλησιάσει. Είναι διαθέσιμα να μιλήσουν, να παίξουν και να κάνουν φιλίες, όμως τα ίδια δεν παίρνουν την πρωτοβουλία.

Με λίγα λόγια, από τον τρόπο που το παιδί χειρίζεται τις φιλίες του διακρίνουμε την προσωπικότητά του, την ικανότητά του να δημιουργεί σχέσεις και την ωριμότητά του. Η εικόνα που έχει για τον εαυτό του και τα βιώματά του, όπως, για παράδειγμα, ο φόβος της απόρριψης, η κτητικότητα, η επιθετικότητα, η δειλία, η τάση ηγεμονίας, προβάλλονται στις σχέσεις του με τα άλλα παιδιά. Το παιδί όμως που νιώθει συναισθηματική ασφάλεια στην οικογένεια είναι σε θέση να αντιμετωπίζει κάθε δυσκολία στις φιλίες του. Αυτό είναι το σημείο στο οποίο θα έπρεπε να επικεντρώσουν τις προσπάθειές τους οι γονείς.

Η στάση των γονιών

- Να ενθαρρύνουν από νωρίς το παιδί να δημιουργεί φίλους και να δημιουργούν τις προϋποθέσεις γι' αυτό.
- Να επιδιώκουν να συναντά τους φίλους του σε τακτά χρονικά διαστήματα.
- Να σέβονται τον χαρακτήρα του παιδιού τους και τις ιδιαιτερότητές του, να μην το συγκρίνουν με άλλα παιδιά που είναι πιο κοινωνικά, ούτε να το πιέζουν να δημιουργήσει φιλίες, αν το ίδιο δεν θέλει.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1η δραστηριότητα

- A1.** Να εντοπίσετε στην πρώτη παράγραφο του κειμένου « Η ικανότητα του παιδιού... ανάγκες τους» πέντε (5) σημεία στα οποία φαίνεται η θετική επίδραση της φιλίας στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού.

Μονάδες 10

- A2.** Στη δεύτερη παράγραφο του αποσπάσματος «Κάθε παιδί ... πρωτοβουλία» η συγγραφέας κάνει επίκληση στη λογική προκειμένου να πείσει τους αναγνώστες. Να εντοπίσετε ποιο είδος τεκμηρίου (αλήθειες, παραδείγματα, γεγονότα, αυθεντίες, στατιστικά στοιχεία) χρησιμοποιεί (μον.1) αναφέροντας δύο (2) συγκεκριμένα σημεία από το κείμενο (μον.4).

Μονάδες 5

2η δραστηριότητα

- A3α.** Να αποδώσετε το περιεχόμενο της τελευταίας ενότητας του κειμένου «Να ενθαρρύνουν ...αν το ίδιο δεν θέλει» με έναν άλλο τίτλο (μον.6).
- A3β.** Να μετασχηματίσετε την περίοδο του λόγου «Να ενθαρρύνουν από νωρίς το παιδί να δημιουργεί φίλους και να δημιουργούν τις προϋποθέσεις γι' αυτό» κάνοντας τις αναγκαίες αλλαγές, έτσι ώστε το ύφος του κειμένου από τυπικό και απρόσωπο να γίνει πιο άμεσο και οικείο σαν να απευθύνεται η συγγραφέας προσωπικά στους γονείς. (Μπορείτε να αλλάξετε ρηματικά πρόσωπα, λέξεις, εγκλίσεις) (μον. 3).

Μονάδες 9

A4. Να επιλέξετε τη σωστή ερμηνεία για καθεμία από τις φράσεις που σας δίνονται στην παράγραφο «Με λίγα λόγια, ... οι γονείς» σημειώνοντας στο τετράδιό σας το γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε αριθμό.

1. «**χειρίζεται τις φιλίες του**»

α. χειραγωγεί τις φιλίες του

β. αντιμετωπίζει τις φιλίες του

2. «**διακρίνουμε την προσωπικότητά του**»

α. καταλαβαίνουμε την προσωπικότητά του

β. προβάλλουμε την προσωπικότητά του

3. «**ο φόβος της απόρριψης**»

α. ο φόβος της αποδοχής

β. ο φόβος του αποκλεισμού

4. «**η τάση ηγεμονίας**»

α. η τάση για επίδειξη

β. η προσπάθεια για κυριαρχία

5. «**το παιδί νιώθει συναισθηματική ασφάλεια**»

α. το παιδί αισθάνεται προστατευμένο

β. το παιδί νιώθει συναισθηματικά εγκλωβισμένο

6. «**θα έπρεπε να επικεντρώσουν τις προσπάθειές τους οι γονείς**»

α. θα έπρεπε να εστιάσουν την προσοχή τους οι γονείς

β. θα έπρεπε να αντιληφθούν την ευθύνη τους οι γονείς

Μονάδες 6

3η δραστηριότητα

A5. Η φιλία παίζει σημαντικό ρόλο στη ζωή του ανθρώπου. Ειδικά για την εφηβική ηλικία πολλοί ισχυρίζονται ότι «οι φίλοι είναι πάνω απ' όλα». Για ποιους λόγους η φιλία αποκτά εξέχουσα σημασία για τις/τους εφήβους; Πώς η οικογένεια μπορεί να επηρεάζει την ανάπτυξη των φιλικών δεσμών τους; Να αναπτύξετε τις απόψεις σας σε ένα άρθρο 200-250 λέξεων που θα δημοσιευθεί σε νεανική ιστοσελίδα.

Μονάδες 20

B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ**Εισαγωγικό Σημείωμα**

Το απόσπασμα έχει ληφθεί από το μυθιστόρημα της Ζωρζ Σαρή

«Όταν ο ήλιος...» (εκδ. Πατάκη, 2001, σσ.109-110).

Η αφήγηση εκτυλίσσεται την περίοδο της Κατοχής σε μια σχολική αίθουσα ενός Γυμνασίου Θηλέων.

Η Βαρβέρη στον πίνακα κάτι γράφει, κάτι ψελλίζει. Ο κύριος καθηγητής πιάνει την κιμωλία. Μόλις οι μαθήτριες βλέπουνε την πλάτη του, αρχίζουνε το κουβεντολόι.

Η Ζωή κάθεται στο ίδιο θρανίο με την Αθηνά. Ακριβώς πίσω της το Κούλι και η Αννούλα. Οι τέσσερις αχώριστες φίλες. Όλοι μιλάνε για τούτη την περίφημη φίλια που κρατάει τόσα χρόνια... «Θα γεράσουμε ενωμένες πάντα» λέει η Ζωή που δεν μπορεί να φανταστεί έναν κόσμο δίχως φίλια, δίχως αγάπη.

Η Ζωή θέλει να την αγαπάνε. Να την αγαπάνε χωρίς παζαρέματα, πολύ και αλογάριαστα. Μικρή κατάλαβε πως για να τα καταφέρει έπρεπε πρώτα ν' αγαπήσει αυτή τους ανθρώπους ή τουλάχιστον να κάνει πως τους αγαπά. Μπορεί στην αρχή να 'τανε ένα παιχνίδι, ύστερα όμως το συνήθισε και δε χρειαζότανε να το παίζει. Αγαπούσε όπως πεινούσε, όπως διψούσε, όπως πονούσε, όπως γελούσε. Όταν έβλεπε για πρώτη φορά ένα παιδί, έλεγε αμέσως: να μια καινούρια φίλια, κι έβαζε τα δυνατά της να την αποχτήσει. Της φαινότανε σαν να 'ταν κάτι που έστεκε πολύ ψηλά κι έπρεπε να βιαστεί να το φτάσει, να τ' αγγίξει, να το κάνει δικό της, αλλιώς πάει, θα χανόταν. Να το 'κανε για παιχνίδι; Μα την αλήθεια, ένα παράξενο παιχνίδι. Κάθε αποτυχία την απέλπιζε, λεσκι ο άνθρωπος που είχε τάξει ν' αγαπήσει ήτανε η μοναδική σανίδα σωτηρίας και πως χωρίς αυτόν θα καταποντιζότανε μέσα σε μια φουρτουνιασμένη θάλασσα. Ίσως αυτός ο φόβος, αυτή η ανάγκη την έσπρωξε να βρει τα όπλα που της χρειαζόνταν για να κατακτήσει τους ανθρώπους. Ίσως. Γιατί πώς αλλιώς να εξηγήσει κανείς το δίχτυ που με τόση σοφία είχε πλέξει, παιδί άπειρο, για να παγιδεύει τη φίλια;

Πλησίαζε αποφασιστικά τον άνθρωπο.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1η δραστηριότητα

- B1.** Να παρουσιάσετε σε μία παράγραφο (50-60 λέξεων) τον χαρακτήρα της Ζωής, όπως φαίνεται στο συγκεκριμένο απόσπασμα, τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με στοιχεία μέσα από το κείμενο.

Μονάδες 15

2η δραστηριότητα

- B2.** Να εντοπίσετε ένα χωρίο στο κείμενο όπου υπάρχει αφήγηση (μον.2) και ένα χωρίο όπου υπάρχει περιγραφή (μον.2).

Μονάδες 4

- B3.** α. «Θα γεράσουμε ενωμένες πάντα»
β. έλεγε αμέσως: να μια καινούρια φίλια
Να αναγνωρίσετε τα σημεία στίξης σε κάθε χωρίο που σας δίνεται (μον.2) και να ερμηνεύσετε τη λειτουργία καθενός στο κείμενο (μον. 2).

Μονάδες 4

- B4.** Στο απόσπασμα «Κάθε αποτυχία ... φουρτουνιασμένη θάλασσα» να αναγνωρίσετε δύο (2) εκφραστικά μέσα (μεταφορά, παρομοίωση, εικόνα, υπερβολή, προσωποποίηση) (μον.2) δίνοντας από ένα παράδειγμα για το καθένα (μον.2) και να παρουσιάσετε με δικά σας λόγια τη συναισθηματική κατάσταση της ηρωίδας που αυτά (τα εκφραστικά μέσα) υποδηλώνουν στο συγκεκριμένο απόσπασμα (μον.3).

Μονάδες 7

3η δραστηριότητα

- B5.** «Όλοι μιλάνε για τούτη την περίφημη φίλια που κρατάει τόσα χρόνια...». Πώς νομίζετε ότι μία φίλια μπορεί να διατηρηθεί χρόνια; Να αναπτύξετε την απάντησή σας σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων αναφέροντας είτε προσωπικά βιώματα είτε εμπειρίες από το κοντινό περιβάλλον σας.

Μονάδες 20

ΔΡΥΗ 1ΗΣ ΣΦΛΙΛΔΣ
ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιό σας να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα, **μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό ανεξίτηλης μελάνης.**
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Ώρα δυνατής αποχώρησης: **17.00**

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΣΑΒΒΑΤΟ 23 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2023

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΕΞΙ (6)

A. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εισαγωγικό Σημείωμα

Το απόσπασμα προέρχεται από το βιβλίο του Steven Pinker «Διαφωτισμός τώρα».

ΓΝΩΣΗ

[...] Είναι τόσο πολλές οι αλλαγές όταν μορφώνεσαι! Ξεμαθαίνεις επικίνδυνες δεισιδαιμονίες¹, όπως ότι οι ηγέτες κυβερνούν με θεϊκό δικαίωμα ή ότι οι άνθρωποι που δεν μοιάζουν μ' εσένα είναι κάτι λιγότερο από άνθρωποι. Μαθαίνεις ότι υπάρχουν κι άλλοι πολιτισμοί που είναι τόσο αφοσιωμένοι στον τρόπο ζωής τους, όσο κι εσύ στον δικό σου, χωρίς να υπάρχει λόγος που να ξεχωρίζει τον καλύτερο ή τον χειρότερο. Μαθαίνεις ότι οι πεποιθήσεις σου, ανεξάρτητα από το πόσο ανυπόκριτα τις πιστεύεις ή το πόσο δημοφιλείς είναι, μπορεί να είναι λανθασμένες. Μαθαίνεις ότι υπάρχουν καλύτεροι και χειρότεροι τρόποι να ζεις και ότι άλλοι άνθρωποι κι άλλοι πολιτισμοί μπορεί να γνωρίζουν πράγματα που δεν γνωρίζεις.

Το σπουδαιότερο είναι πως μαθαίνεις ότι υπάρχουν τρόποι να λύνεις τις διαμάχες χωρίς βία. Κάθε τέτοια επιφώτιση εναντιώνεται στην υποχώρηση μπροστά στην εξουσία ενός δεσπότη² ή στη συμμετοχή σε μια σταυροφορία, για να υποτάξεις και να σκοτώσεις τους γείτονές σου. Φυσικά, καμία από αυτές τις σοφίες δεν είναι εγγυημένη, ειδικά όταν οι αρχές προωθούν τα δικά τους δόγματα, εναλλακτικές αλήθειες και θεωρίες συνωμοσίας – και, σε μια αντίστροφη φιλοφρόνηση για τη δύναμη της γνώσης, καταπνίγουν τη φωνή των ανθρώπων και

---

¹ δεισιδαιμονίες: πίστεις ή αντιλήψεις οι οποίες με ανορθολογικό τρόπο αποδίδουν σε τυχαία γεγονότα ή πράξεις υπερφυσικές ιδιότητες.

² δεσπότης: άρχοντας, ηγεμόνας με απόλυτη κυριαρχία

κυνηγούν τις ιδέες που μπορεί να προκαλέσουν δυσπιστία εναντίον τους.

Μελέτες για τις επιδράσεις της εκπαίδευσης επιβεβαιώνουν ότι οι μορφωμένοι άνθρωποι είναι πραγματικά πιο διαφωτισμένοι. Είναι λιγότερο ρατσιστές, λιγότερο σεξιστές, λιγότερο ξενοφοβικοί, λιγότερο ομοφοβικοί και λιγότερο αυταρχικοί. Δίνουν μεγαλύτερη αξία στη φαντασία, στην ανεξαρτησία και στον ελεύθερο λόγο. Είναι πιο πιθανό να ψηφίζουν, να συνεισφέρουν εθελοντικά, να εκφράζουν πολιτικές απόψεις και να ανήκουν σε πολιτικές ενώσεις όπως συνδικάτα, πολιτικά κόμματα και θρησκευτικές και κοινοτικές οργανώσεις. Είναι επίσης πιο πιθανό να εμπιστεύονται τους συμπολίτες τους – ένα βασικό συστατικό στο πολύτιμο ελιξίριο³ που ονομάζεται κοινωνικό κεφάλαιο, το οποίο δίνει στους ανθρώπους την αυτοπεποίθηση να κλείνουν συμφωνίες, να κάνουν επενδύσεις και να υπακούν στον νόμο, χωρίς να φοβούνται ότι είναι κορόιδα που θα τους εκμεταλλευτούν οι πάντες.

Για όλους αυτούς τους λόγους, η ανάπτυξη της εκπαίδευσης είναι η ναυαρχίδα⁴ της ανθρώπινης προόδου.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1η δραστηριότητα

- A1.** Να αποδώσετε περιληπτικά σε ένα κείμενο 60-80 λέξεων το νόημα της πρώτης και δεύτερης παραγράφου: «Είναι τόσο πολλές οι αλλαγές ... να προκαλέσουν δυσπιστία εναντίον τους».

Μονάδες 15

2η δραστηριότητα

- A2.** Να γράψετε έναν δικό σας τίτλο (κυριολεκτικό ή μεταφορικό) για το κείμενο, που να αποδίδει το νόημα του κειμένου.

Μονάδες 3

---

³ ελιξίριο: παρασκεύασμα των αλχημιστών

⁴ ναυαρχίδα: το πλοίο που είναι επικεφαλής του πολεμικού στόλου

A3. Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμία από τις υπογραμμισμένες λέξεις στις παρακάτω φράσεις/προτάσεις:

α) «Μαθαίνεις ότι οι πεποιθήσεις σου ... »

β) « ... να λύνεις τις διαμάχες ... »

γ) « ... να εκφράζουν πολιτικές απόψεις ... »

Μονάδες 6

A4. Στην τρίτη παράγραφο του αποσπάσματος «Μελέτες για τις επιδράσεις της εκπαίδευσης ... θα τους εκμεταλλευτούν οι πάντες» ο συγγραφέας χρησιμοποιεί την επίκληση στη λογική, προκειμένου να πείσει τους αναγνώστες. Να αναφέρετε ποιο είδος τεκμηρίου (παραδείγματα, γεγονότα, γενικές αλήθειες, αυθεντίες, στατιστικά στοιχεία) χρησιμοποιεί (μον.2) εντοπίζοντας δύο (2) συγκεκριμένα στοιχεία από το κείμενο (μον.4).

Μονάδες 6

3η δραστηριότητα

A5. Αξιοποιώντας το κείμενο και τις προσωπικές γνώσεις και εμπειρίες σας, να συντάξετε άρθρο 200-250 λέξεων, που θα δημοσιευθεί στο ιστολόγιο του σχολείου σας, στο οποίο θα παρουσιάσετε τις ευεργετικές συνέπειες της μόρφωσης, τόσο για το άτομο όσο και για το κοινωνικό σύνολο.

Μονάδες 20

B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εισαγωγικό Σημείωμα

Το απόσπασμα προέρχεται από το ποίημα του Κωστή Παλαμά «Τα σκολειά χτίστε».

Τα σκολειά χτίστε

[...] Λιτά χτίστε τα, απλόχερα, μεγάλα
γερά θεμελιωμένα, από της χώρας
ακάθαρτης, πολύβοης, αρρωστιάρας
μακριά μακριά τ' ανήλιαγα σοκάκια,
τα σκολειά χτίστε!

Και τα πορτοπαράθυρα των τοίχων
περίσσια ανοίχτε, να 'ρχεται ο κυρ 'Ηλιος,
διαφεντευτής⁵, να χύνεται, να φεύγει,
ονειρεμένο πίσω του αργοσέρνον-
τας το φεγγάρι.

Γιομίζοντάς τα να τα ζωντανεύουν
μαϊστράλια και βοριάδες και μελτέμια
με τους κελαηδισμούς και με τους μόσκους⁶
κι ο δάσκαλος, ποιητής και τα βιβλία
να είναι σαν κρίνα.

Του τραγουδιού τη γλώσσα αντιλαλώντας,
και τα βιβλία σαν τα τραγούδια να είναι!
Στη γη της ομορφιάς, αρματωμένη
την Επιστήμη, η Ομορφιά, χαρά της!
αρχή σοφίας! [...]

---

⁵ διαφεντευτής: προστάτης, υπερασπιστής, κυρίαρχος

⁶ μόσκους (μόσχους): αρωματικές ουσίες

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1η δραστηριότητα

B1. Να παρουσιάσετε σε μία παράγραφο 50-60 λέξεων τα χαρακτηριστικά του σχολείου που οραματίζεται ο ποιητής, όπως φαίνεται στο συγκεκριμένο απόσπασμα, τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με στοιχεία μέσα από το ποίημα.

Μονάδες 15

2η δραστηριότητα

B2. α. Να εντοπίσετε στο ποίημα μία (1) επανάληψη, μία (1) προσωποποίηση και μία (1) παρομοίωση (μον.3) και να ερμηνεύσετε τη λειτουργία του καθενός σχήματος λόγου (μον.6).

β. «Λιτά χτίστε τα ... κρίνα». Σε αυτούς τους στίχους να εντοπίσετε τρία (3) ρήματα που δηλώνουν προτροπή (μον. 6).

Μονάδες 15

3η δραστηριότητα

B3. «Λιτά χτίστε τα ... το φεγγάρι». Τι σηματοδοτεί το φως στο σχολείο που προτείνει ο ποιητής; Ποιες σκέψεις και ποια συναισθήματα σας δημιουργεί η προτροπή του; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

Μονάδες 20

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιό σας να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα, **μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό ανεξίτηλης μελάνης**.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Ώρα δυνατής αποχώρησης: **17.00**

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ